

## **Historici en archeologen zijn met betrekking tot de Romeinse Peelvondsten geen goede combinatie.**

**Musea dienen optimaal te informeren.**

### **Archeologische missers en tunnelvisie bespreekbaar maken**

In het bijzonder bij de Romeinse Peelvondsten in Helenaveen is er vanaf de melding daarvan in juni 1910 nogal wat misgegaan en is er door het Rijksmuseum van Oudheden in Leiden, wetenschappers, archeologen en historici onzorgvuldig, te laat en niet professioneel gereageerd en opgetreden. Het is belangrijk dat bespreekbaar wordt gemaakt, het verloop en de omstandigheden van de vondsten doch ook de desinteresse vanuit de wetenschap voor de vondsten en bevindingen van een bevlogen plaatselijke amateur-archeoloog. **Het doel is** dat het RMO en de wetenschappelijke archeologen en historici samen met de werkgroep Peelhelm bestaande uit geëngageerde leden uit Brabant en Limburg, alsnog alle informatie digitaal bijeen brengen om met een zorgvuldig en diepgaand onderzoek meer inzicht te verkrijgen, welke betekenis en mogelijke relatie deze vondsten in de Peelregio met elkaar hebben en wat zich in de Romeinse tijd in de Peelregio tussen het jaar 200 en 400 na Chr. heeft afgespeeld.

**Mijn ervaring is helaas** dat doorgaans niets meer doen en zwijgen nog steeds wordt gepromoot, schouders worden opgehaald en bij het verhalen van onze overtuigingen en interpretaties de andere kant op wordt gekeken en dood gezweven.

Als deze arrogantie i.v.m. elkaars zienswijzen en bevindingen nooit wordt bekritiseerd, dan zal het blijven zoals het is en weet over twee generaties niemand meer dat het bij die beroemde Peelvondsten met een aantal latere gebeurtenissen heel anders is gegaan dan wat de algemene mening is. Dan moet er, nu het nog kan, maar eens luid en duidelijk tegen deze 'beslotenheid' geprotesteerd worden. Hiertegen protesteren of met tegenargumenten komen brengt vermoedelijk ook geen omslag teweeg, dus ga ik mijn eigen weg en waar die strandt of doorloopt zal het nuchtere verstand van de lezers bepalen. Het zal zeker wat losmaken, misschien wel een discussie op gang brengen, en er zullen zeker kanttekeningen geplaatst worden.

**De aanwezigheid van tien basaltzuilen** langs de Wegh van Meijl op Seven kunnen hieraan een belangrijke bijdrage leveren. Laten we hopen dat onze historici en geschiedschrijvers daar regelmatig mee geconfronteerd worden en toch eens gaan verdiepen waarom er zoveel weerstand is tegen hun soms eenzijdige geargumenteerde en zelfs zoals in deze zaak ongefundeerde museumverhalen. **Deze basaltzuilen zullen altijd vragen oproepen, waarom er aan een definitie van de Peelvondsten geen goed en onafhankelijk onderbouwd onderzoek is verbonden.**

### **Knelpunten en vragen.**

Waarom kan aan de visie op de Peelvondsten geen andere draai worden gegeven? Waarom worden niet minimaal alle opties naast elkaar gelegd? Waarom wordt er naar aanleiding daarvan geen onafhankelijk onderzoek ingesteld? Geïnteresseerden hebben toch recht om de echte geschiedenis van de Peelvondsten te kennen.

Dit in tegenstelling tot wat er nu door enkele archeologen wordt beweerd als zou het handelen om een depositie, waarvoor ieder bewijs ontbreekt. Natuurlijk is het onmogelijk om onomstotelijk bewijs op tafel te leggen, dat begrijpt iedereen. Wel is het mogelijk om een aantal opties naast elkaar te leggen en de toekomstige vorser daarmee gereedschap te geven om met behulp van nieuwe technieken en ontwikkelingen, zekere of onzekere hypothesen en theorieën te bevestigen of uit te sluiten.

### **Wat verliep er niet goed en ging er mis.**

Bij de vondst van o.a. de Gouden Helm in 1910, is de eerste grote miskleun begaan. Ondanks dat "Leiden" onmiddellijk van deze vondst op de hoogte werd gebracht, nam men niet eens de moeite om te komen kijken. Toen hadden nog veel zaken gered kunnen worden. Ook werd er ruim een jaar na de vondst niet gereageerd op een uitgebreide brief van de directeur van de internationaal opererende N.V. Maatschappij Helenaveen Adrianus Bos aan directeur Dr. J.H. Holwerda jr. van het RMO, dat er in Helenaveen nog veel van de vondst aanwezig was. Bos wees in deze brief de directeur op allerlei zaken die bij de vondst gevonden en veilig gesteld waren. Weer werd er niet gereageerd en daardoor is "de collectie Bos" alsnog verloren gegaan. Gelukkig heeft "Leiden" deze brief wel goed bewaard en daarmee min of meer kleur bekend over hun eigen nalatigheid.

### **Miskennis door wetenschappers**

Waarom steeds dat miskennen, afwijzen en doodzwijgen en die arrogantie?

Toen vijftig jaar na de vondst mijn vader Leo Kluijtmans opnieuw onze oudheidkundigen op de hoogte bracht van zijn vondsten werd er weer niet gereageerd. Ook niet op een luide roep aan de archeologie om hun invloed aan te wenden en om hun deskundige hulp, toen in de periode 1960 – 1963 plannen

werden gemaakt om het gebied op de vindplaats te ontginnen. Ook toen lieten ze opnieuw verstek gaan. Mijn vader heeft archeologen er diverse malen op gewezen, nadat hij hun zijn vondsten en de Romeinenplek had laten zien. Zijn enthousiasme strandde weer in miskenning en een muur van arrogantie.

Niemand toonde belangstelling ook niet voor zijn stenen en pijlpunten, die door hem op de Romeinenplek bovenop het veen waren gevonden. Als er dan weer eens een professor belangstelling toonde en op bezoek kwam, was hij vooraf heel enthousiast, eindelijk erkenning te krijgen voor al datgene wat hij had verzameld en gevonden. Nadat hij zijn vondsten had laten zien en men de Romeinenplek had bezocht, liep hij weer hoofdschuddend rond. "Ze begrijpen me niet of willen me niet begrijpen, ze zijn niet in staat te combineren". Weer een illusie armer, schudde hij zijn hoofd heen en weer en sloeg hij zijn handen ten hemel met de smeekbede, God help me, om niet te vloeken. Jammer maar helaas archeologen waren schijnbaar niet in staat om zaken te combineren. We kregen de indruk dat ze niet door amateurs daar op gewezen wilde worden. De stenen en pijlpunten liggen hier nog steeds in een kistje op een schap en de metalen vondsten bestaande uit een zilveren haak, een rest van een paardenbit en een klein bronzen ringetje zitten onaangeroerd in een doosje ernaast..

**Mocht men nog twifelen** aan deze arrogantie van vroeger, veel hebben ze er niet er niet van geleerd. Ook nu weer slaan ze voor de derde keer de plank weer volledig mis door zonder enig onderzoek, naar o.a. de omstandigheden en precieze locaties van de **vondsten**, te concluderen dat de vondst van de Gouden Helm een devotie-offer zou zijn. In ruim honderd jaar zijn we wat dat betreft geen stap verder gekomen. Hoewel, ik mag toch een archeoloog met een luisterend oor uitzonderen, met wie ik in werkgroep Peelhelm regelmatig overleg kan plegen en in 2010 heb samengewerkt aan een documentairefilm over de Gouden Peelhelm. Met name zijn kennis daarover is ongeëvenaard... Maar gaan we samen een stapje verder, dan lopen we weer met zijn allen tegen een ondoordringbare muur van de geschiedschrijving van de museale wereld aan. Hoe kan men daar verandering in aanbrengen?

### **Archeologie toen en nu**

Bijna was zelfs datgene wat er nu nog is door nalatigheid van deskundigen alsnog verloren gegaan. Dat toen de archeologische wetenschap, tijdens de grote vondst in de Peel in 1910 nog in de kinderschoenen stond, mag duidelijk zijn. Dat bleek wel hoe er gereageerd werd toen het nieuws over de grote vondst Leiden bereikte. Alles wat mis kon gaan ging mis, veel wat er door de veenwerkers door onwetendheid kapot gemaakt is, had nog gered kunnen worden. Door niet onmiddellijk in actie te komen, zijn een aantal unieke vondsten alsnog verloren gegaan.

De archeologie werd in de eerste dagen na de vondst onmiddellijk op de hoogte gebracht. De heren in Leiden verontschuldigde zich dat ze het te druk hadden met een (randstedelijke) opgraving in Voorburg. Blijkbaar vonden ze het niet de moeite om dit werk even te onderbreken en direct naar de Peel af te reizen om niet alleen de heel belangrijke vondsten, maar ook de vondstomstandigheden en getuigenverklaringen in beeld te brengen. Moderne communicatiemiddelen waren toen al voorhanden, daaraan heeft het niet gelegen. Telefoon en telegrafie waren beschikbaar, evenals de spoorweg tussen Leiden en de Peel. Griendtsveen beschikte voor die tijd al over een modern spoorwegstation en voor de aansluitende verbinding naar Helenaveen stonden in Griendtsveen rijtuigen klaar. Zeker, de Gouden Helm en enkele belangrijke zaken zijn geborgen maar omdat niet is ingegrepen zijn professionals de hoofdschuldigen van deze grove nalatigheid.

Het eerste archeologisch bezoek kwam pas na ruim twee maanden; de onderdirecteur van het Rijksmuseum voor Oudheden (RMO) Dr. J.H. Holwerda kwam pas eind augustus 1910 naar de Peel en verder dan de stationsrestauratie van Deurne is hij niet geweest.

Hij kwam enkel om de Gouden Helm en de daarbij bewaarde vondsten aan te kopen.

Een groot deel van de vondst was toen al door onkunde van de vindsters, amateurisme en door souvenirjagers verloren gegaan en niet meer traceerbaar. **Op de vondstplek zelf is nog nooit een deskundige geweest, toen niet, en later in de zestiger jaren voor dat grote machines de laatste sporen vernietigden, weer niet.**

Ook toen schitterde de archeologie weer door desinteresse en afwezigheid. Wat ik me afvraag is of we met onze werkgroep Peelhelm een doorbraak naar de wetenschap kunnen bewerkstelligen, **om uiteindelijk samen met de wetenschap** ons misschien wel het meest belangrijkste stuk erfgoed wat we in ons land hebben, handen en voeten te geven.

**Daar heeft het publiek en het onderwijs recht op.**